

СПОСОБИ ВЧИНЕННЯ КРАДІЖОК В СІЛЬСЬКІЙ МІСЦЕВОСТІ

Приходько Андрій Андрійович - фахівець Донецького юридичного інституту МВС України

УДК 343.851

В статье рассматриваются основные способы совершения краж в сельской местности. Автор обращает внимание на личные особенности преступников и на предмет преступного посягательства в сельской местности, которые обуславливают способы скрытия преступления и распоряжения имуществом. Автор также рассматривает орудия и средства совершения краж в сельской местности.

Ключевые слова: кража, сельская местность, объективная сторона преступления, факультативные признаки, имущество.

În articol sunt luate în vedere principalele metode de comitere a furturilor în zonele rurale. Autorul atrage atenția asupra caracteristicilor personale ale făptuitorilor și asupra obiectului de încălcare infracțională în mediul rural, care prevăd modalități de a ascunde infracțiunea și de a dispune de proprietate. Autorul asemenea ia în considerare instrumentele și mijloacele de comitere a furturilor în zonele rurale.

Cuvinte cheie: furtul, mediul rural, partea obiectivă a crimei, semnele facultative, proprietatea.

The main methods of committing thefts in rural areas are considered in the article. The author draws attention to the personal characteristics of the criminals and to the encroachment of theft in rural areas, which also stipulate ways to conceal the crime and dispose of property. The author also considers tools and means of committing thefts in rural areas.

Key words: theft, countryside, the objective side of the crime, facultative signs, property.

Кримінальне право – галузь, яка формувалася протягом століть, із кожним роком набуваючи нових, більш сучасних рис. На сьогоднішній день кримінально-правова доктрина має відповіді майже на всі наявні питання, однак при цьому не завжди вони є однозначними. Останнє пояснюється динамізмом кримінального законодавства, котре, ґрунтуючись на наукових напрацюваннях, стає все гуманніше та досконаліше. Однак, нажаль, досі залишаються проблеми, які потребують нагального вирішення, однією з таких проблем є наявність низки злочинів, які з моменту прийняття

у 2001 році чинного Кримінального кодексу України (далі – КК України) залишаються розповсюдженими, що свідчить про певні прогалини у їх дослідженні. Прикладом таких злочинів є крадіжки, що вчиняються в сільській місцевості.

У правовій літературі різним аспектам, що стосуються проблем дослідження злочинності, у тому числі й крадіжок у сільській місцевості, приділялась увага у роботах таких науковців як: Г.І. Балюк, Ю.Д. Блувштейн, С.В. Бобровник, М.М. Бринчук, В.В. Василевич, П.А. Воробей, С.Б. Гавриш, А.П. Гетьман, С.Г. Гриц-

кевич, В.К. Грищук, О.М. Джу́жа, А.І. Долгова, О.Л. Дубовик, Е.М. Жевлаков, А.П. Закалюк, О.О. Кваша, В.К. Колпаков, О.М. Костенко, Н.О. Лопашенко, С.Я. Лихова, В.К. Матвійчук, П.І. Мельник, В.О. Навроцький, В.І. Осадчий, В.В. Петров, О.М. Плешаков, А.В. Савченко, В.І. Шаку́н, Ю.С. Шемшученко, П.Л. Фріс, Н.М. Ярмиш, та ін.

Однак, не дивлячись на систематичні наукові розвідки в цій царині, окремі питання були майже залишені без уваги. Прикладом такого питання є встановлення факультативних ознак об'єктивної сторони крадіжок, що вчиняються в сільській місцевості. Впевнені, що цілеспрямоване вивчення останніх надасть можливість правоохоронним органам своєчасно реагувати на суспільно небезпечні діяння. Враховуючи зазначене, вважаємо за доцільне розглянути вищевказане більш детально.

Відтак, об'єктивна сторона складу злочину характеризує особливості суспільно небезпечного діяння, які дозволяють правильно його кваліфікувати. Оминаючи увагою її обов'язкові ознаки (оскільки очевидно, що без їх визначення кваліфікація взагалі неможлива), зазначимо, що встановлення саме способу вчинення злочину (який є однією з факультативних ознак) надає можливість характеризувати особу злочинця та ступінь його девіації. Останнє пояснюється тим фактом, що досліджуючи шлях, який був обраний злочинцем для втілення злочинного наміру, сторона обвинувачення має змогу отримати інформацію щодо: «професійності» злочинних навичок суб'єкта, ступеня його жорстокості, кола спілкування та окремих індивідуальних (у тому числі особистісних) якостей (ступінь освіти, моральні, ділові та комунікативні якості тощо).

Схожу думку має С.М. Зав'ялов, який вважає, що спосіб вчинення злочину є детермінованою суб'єктивними та об'єктивними чинниками системою (комплексом, сукупністю) взаємопов'язаних актів поведінки людини, містить в собі якісну характеристику злочинної дії (бездіяльності), в ньому відбиваються певні якості особистості злочинця, форма вини, мотив і мета злочину. Вчений також зазначає, що спосіб вчинення злочину – об'єктивно та суб'єктивно зумовлена система

поведінки суб'єкта до, в момент і після вчинення ним злочину, яка дозволяє уявити сутність події, що відбулась, своєрідність злочинної поведінки правопорушника, його окремі особистісні дані [1].

Особливо важливим спосіб вчинення є для крадіжки (тим більше, – в сільській місцевості), оскільки такий злочин має обмежену територіальну розповсюдженість, його вчинення потребує особливих навичок та вмінь. Отже, в контексті нашого дослідження вважаємо за доцільне акцентувати увагу саме на способі вчинення крадіжок в сільській місцевості, як однієї з факультативних ознак об'єктивної сторони складу злочину. Однак, перш ніж перейти безпосередньо до розгляду обраної тематики, з метою формулювання власної позиції, зупинимось на підходах учених до дефініції «спосіб вчинення злочину».

Так, наприклад, І. Гора вважає, що спосіб вчинення злочину охоплює систему взаємопов'язаних дій суб'єкта (або утримання від них), що вчиняються з певною послідовністю, із застосуванням різних знарядь і засобів та спрямовані на досягнення мети злочину. Вчений акцентує увагу, що найбільш важливими є сторони способу вчинення злочину, що відбуваються назовні, і відтак мають досить високий ступінь інформативності, а отже, – спосіб вчинення злочину – це спосіб дій з готування, вчинення та приховання слідів злочину, що характеризує криміналістично значимі дані про виконавця і застосовані ним засоби та можливості їх застосування у розкритті та розслідуванні злочинів [2, с. 38].

Вважаємо думку вченого дуже влучною, оскільки спосіб вчинення злочину – ознака, яка якнайкраще ілюструє тісний взаємозв'язок об'єктивної та суб'єктивної сторони складу злочину. Обрання того чи іншого шляху скоєння суспільно небезпечного діяння, по-перше, вказує на форму провини (стосовно умисних злочинів та злочинів зі змішаною формою вини). Так, наприклад, якщо заволодінню майном передувало вбивство, особливо, якщо останнє було скоєне із застосуванням знаряддя (холодна чи вогнепальна зброя, очевидна отрута тощо), на безлюдній місцевості, в нічний час – можна зробити висновок, що обидва акти були

заздалегідь сплановані, причому основний умисел злочинця (враховуючи послідовність дій) був спрямований саме на вбивство, і тільки потім – на заволодіння майном. По-друге, якщо місце має змішана форма вини, можна казати про відсутність чіткого плану дій. Прикладом може бути ситуація, коли особа таємно викрадає сумку із майном, в якій знаходилися певні ліки, які володар сумки приймав для термінового відвернення наслідків своєї хвороби, у зв'язку із чим, внаслідок викрадення, помер. В такому випадку місце має умисел на викрадення майна та необережність по відношенню до вбивства. Така ситуація може свідчити про те, що злочинець не був близько знайомий зі своєю жертвою, а рішення вкрати сумку було спонтанним та непередуманим. Отже, обрання способу вчинення злочину тісно пов'язане як з мотивом, так і з метою, яку переслідує злочинець.

Протилежну нашої думку має В.В. Висоцька, яка під способом вчинення злочину вбачає факультативну ознаку об'єктивної сторони складу злочину, яка властива кожному злочину незалежно від форми діяння і форми провини, що являє собою образ дій, прийом або систему прийомів, направлених на досягнення результату, що вчинюються в певному порядку [3, с. 104].

Ми не погоджуємося зі вченою, оскільки вважаємо, що досліджувана нами факультативна ознака не може мати місце у випадку необережних злочинів. На нашу думку, спосіб вчинення злочину – є однією з головних та узагальнюючих факультативних ознак об'єктивної сторони складу злочину, яка може в себе включати інші факультативні ознаки. Аргументами на користь нашої думки може стати те, що спосіб вчинення злочину можна розглядати як взаємозв'язок декількох складових: приготування до злочину (підшукування співучасників, підготування знаряддя/засобів вчинення злочину, обрання часу та місця тощо); шлях вчинення злочину (вид, тяжкість злочину тощо); приховування злочину (обрання шляхів знищення речових доказів, свідків, наслідків тощо). У випадку, коли особа вчиняє необережний злочин – всі три складові відсутні, оскільки місце має невдалий збіг обста-

вин, спричинений певною поведінкою особи, а тому казати про спосіб учинення необережного злочину, на нашу думку, недоцільно. До того ж учена сама собі суперечить, оскільки визначає спосіб учинення злочину як «образ дій, прийом або систему прийомів, **направлених на досягнення результату**, що вчинюються в певному порядку» – ключовою фразою в цьому контексті є «**досягнення результату**». Якщо особа вчиняє необережний злочин, казати про наявність певних дій, які були саме **спрямовані** на певний результат недоцільно, – в цьому випадку доречним буде говорити про сукупність дій, які **призвели** до певного результату. Таким чином, підсумовуючи розглянуті думки вчених, вважаємо, що **спосіб учинення злочину** – сукупність послідовних, достатніх для досягнення бажаного результату дій злочинця.

Варто звернути увагу на те, що для крадіжки спосіб вчинення є визначальною ознакою, яка відрізняє її від інших форм викрадення. Відтак, саме способом вчинення злочину (таємний) крадіжка передусім відрізняється від грабежу (відкритого викрадення чужого майна). Розрізняючи крадіжку і грабіж, слід виходити зі спрямованості умислу винної особи та даних про те, чи усвідомлював потерпілий характер вчинюваних винною особою дій. У зв'язку з цим викрадення належить кваліфікувати як крадіжку не лише тоді, коли воно здійснюється за відсутності потерпілого, а й у присутності сторонніх осіб, які не усвідомлювали факту викрадення майна і не можуть дати йому належну оцінку (психічно хворі, малолітні). Викрадення є таємним і в тому разі, коли відбувається у присутності потерпілого за умови, що винна особа не знає про це чи вважає, що діє непомітно для нього, а також тоді, коли викрадення вчиняється у присутності особи, якій доручено майно, але вона перебуває у такому стані, який виключає можливість усвідомлювати значення того, що відбувається (сон, непритомність, стан сп'яніння) [4, с. 417]. Повна відсутність очевидців найбільш яскраво характеризує сутність крадіжки як таємного викрадення, під час якого злодій намагається у процесі вилучення майна уникнути візуального контакту з будь-ким, включаючи не тільки власника майна, але і сторонніх осіб, які мо-

жуть перешкодити злочину або викрити злочинця в якості очевидців скоєного.

При цьому сторонніми вважаються не всі особи, які були присутні на місці злочину, а лише ті, від яких злочинець не може чекати не тільки сприяння, але хоча б пасивного потурання викраденню. В цьому сенсі до числа сторонніх не можна віднести співучасників злочину (інакше будь-яке групове викрадення було б відкритим), а також тих осіб, з якими він зв'язаний родинними, приятельськими та іншими близькими або довірчими відносинами, які дають йому реальні підстави думати, що ці особи не будуть протидіяти вилученню майна і сприяти викриттю його згодом. з цієї точки зору викрадення не перестає бути таємним, якщо винуватий діє на очах родичів чи знайомих, розраховуючи на їх мовчазну згоду, потуранню або навіть схваленню [5, с.23-25].

Таким чином, крадіжка, як один із видів злочинних посягань в межах суспільних відносин у сфері власності має низку ознак, серед яких: 1. прихований характер злочину – майно злочинцем вилучається таємно, без застосування насильства; 2. наявність законодавчо закріпленого права потерпілого на майно – перебування майна у власності/законному володінні потерпілого; 3. факт протиправності вилучення майна – відсутність у злочинця права власності або законних підстав на вилучення майна; 4. певна вартість – розмір шкоди, завданої внаслідок крадіжки (вартість вкраденої речі тощо) має відповідати розміру, достатньому для відмежування кримінально караної крадіжки від дрібної, яка є адміністративним правопорушенням. Враховуючи зазначені ознаки, можна підсумувати, що крадіжка – це суспільно небезпечне діяння, суть якого полягає в умисному таємному протиправному позбавленні особи коштовних матеріальних речей (майна), які знаходяться у її власності або законному володінні. При цьому особливу увагу треба звернути на той факт, злочинному посяганням може піддаватися лише **рухоме** майно. Останнє пояснюється тим, що крадіжка полягає у безпосередньому вилученні і подальшій можливості розпоряджатися викраденим майном, що у випадку посягання на нерухоме майно неможливо, адже сам факт знаходжен-

ня злочинця, наприклад, у будинку (навіть якщо воно таємне) не надає йому можливості володіти, користуватися або розпоряджатися цим будинком. В такому випадку місце має скоріше або просто таємне проникнення, або захоплення того чи іншого нерухомого майна, що не може бути кваліфіковано як крадіжка.

За способом вчинення крадіжки можна поділити на три групи: крадіжки, вчинені шляхом використання вільного доступу; крадіжки, пов'язані з подоланням перешкод і на відкритій місцевості – з присадибних ділянок, пасовиськ, полів; крадіжки, пов'язані з проникненням у приміщення (крадіжки, вчинені шляхом таємного проникнення у поєднанні зі зломом; крадіжки, вчинені з проникненням без злому; крадіжки, вчинені шляхом відкритого доступу в приміщення (з дозволу потерпілого)). Підготовка до вчинення злочину здійснюється рідко й полягає у виборі об'єкту, часу вчинення, підборі знарядь і засобів учинення крадіжки, а також у пошуці транспортного засобу і способу приховання злочину [6, с. 359].

Що стосується крадіжки, вчиненої в сільській місцевості, варто зазначити, що вчені визначають наявність певних факторів, які детермінують способи її вчинення. Відтак, в цілому, ці фактори поділяють на дві групи: об'єктивні фактори: 1) об'єкт злочинного посягання (житло, господарське приміщення, транспортний засіб, присадибна ділянка, ставок, поле тощо); 2) предмет посягання (домашні тварини, сільськогосподарська продукція, металобрухт, домашні речі, особисті речі, гроші і т. ін.); 3) рівень охорони об'єкту (зазвичай єдиним охоронцем являється собака); 4) конкретна обстановка при підготовці, вчиненні та прихованні злочину; 5) знаряддя та засоби вчинення злочину; 6) час учинення злочину; 7) наявність транспортного засобу в злочинця. Суб'єктивні фактори: 1) вік злочинця. Він визначає особливості дій злочинця та вибір предмету злочину. Так, неповнолітні частіше викрадають мобільні телефони, радіо- телеапаратуру, велосипеди, вироби з металу, які потім здають на металобрухт, солодоші. Однак серед таких злочинців трапляються викрадачі електродвигунів, бензопил. На місці вчинення злочину неповнолітні залишають значну кіль-

кість слідів; 2) особистісні властивості злочинця також впливають на дії злочинця (фізичні та психічні властивості, нахили до алкоголю, наркотиків); 3) наявність судимості за аналогічні злочини визначає вибір предмету злочину. Особи, які були засуджені за аналогічні злочини, вчиняють крадіжки в основному самостійно; 4) вчинення злочину групою осіб чи самостійно. При вчиненні крадіжки групою осіб простежується розподіл ролей між злочинцями. Предметом злочину являється худоба, великогабаритні предмети [6, с. 357-358].

Крадіжка в сільській місцевості має певні особливості, які відрізняють її від звичайної крадіжки. По-перше, сільська місцевість є достатньо специфічним місцем проживання: через порівняно невелику кількість населення, мешканці знайомі один із одним, що ускладнює як скоєння злочину у власному селі (через велику вірогідність бути викритим), так і у чужому (через підвищену увагу населення до незнайомої людини); кількість місць роботи в межах села достатньо обмежена, у зв'язку із чим наявна значна кількість осіб, які мають алкогольну та наркотичну залежність. Всі ці фактори впливають на обрання способу вчинення крадіжки, особливо якщо вона пов'язана із проникненням у чужу нерухому власність, оскільки це потребує від злочинця часу на спостереження за нерухомістю та переміщенням її власника, «опрацювання» найближчого оточення останнього з метою формування уявлення про майновий стан майбутнього потерпілого, інколи – багаточисельних спроб увійти у довіру останньому. По-друге, зазвичай в сільській місцевості піддаються посяганням речі, які мають невелику вартість, котрої достатньо лише для задоволення потреб, викликаних залежністю від алкоголю або наркотиків, що стає причиною спонтанних крадіжок. Проведене нами анкетування осіб, які були засуджені за вчинення крадіжки у сільській місцевості мало наступні результати: на питання: «Причини вчинення крадіжки» 199 осіб відповіли, що прагнули заробити швидко та багато, 24 особи бажали отримати кошти на життя, 67 респондентів прагнути мати можливість вирішити фінансові та житлові проблеми, 51 особа вчинила злочин через вплив друзів і інших осіб, 7

засуджених вчинили крадіжку через споживання наркотиків, 67 – через випадковий збіг обставин, 3 – через зобов'язання перед членами банди. Анкетування також показало, що 69 опитаних відігравали функцію організатора, 306 – учасника, 16 – не мали чіткого розподілу функцій. Вивчення судової практики дозволило дійти до висновку, що інколи у випадку вчинення крадіжки у сільській місцевості може мати місце залучення сторонніх осіб шляхом обману.

Відтак, відповідно до вироку Великоновоселківського районного суду Донецької області від 12.03.2018 (справа № 220/249/18, провадження №1-кп/220/60/18) 08.01.2018 року приблизно о 02 годині 00 хвилин неповнолітній, знаходячись на ґрунтовій дорозі між вулицями Григорія Балжи та Заводська у с. Красна Поляна Великоновосілківського району Донецької області, заздалегідь маючи умисел на таємне викрадення металевої труби, яка була вкопана в землю, реалізуючи свій злочинний намір, спрямований на таємне викрадення чужого майна, діючи умисно, таємно, з корисливих мотивів, за допомогою лопати, яку він взяв із собою заздалегідь, викопав з-під землі металеву трубу довжиною 4 м., діаметром 40 см, товщиною металу 5 мм, вагою 143 кг., яка перебуває на балансі Краснополянської сільської ради. Після чого неповнолітній, користуючись допомогою знайомого, який не був обізнаний з його злочинними намірами, відкотив викрадену трубу на власне подвір'я, розпорядившись таким чином викраденим майном на власний розсуд, чим заподіяв Краснополянській сільській раді матеріальну шкоду згідно з актом інвентаризації в розмірі 580,00 грн. Допитаний в судовому засіданні обвинувачений свою винуватість у вчиненні зазначеного злочину визнав повністю та пояснив, що 08 січня 2018 року о 02-00 год. він, маючи намір викопати металеву трубу, взяв лопату та пішов до місця її розташування. Там він викопав трубу, відкотив приблизно на 10 метрів, після чого подзвонив знайомому та попросив допомогти доставити трубу додому. Потім вони разом відкотили викопану ним металеву трубу за місцем його мешкання, а наступного дня він продав її, а гроші витратив. Неповнолітній також зазна-

чив, що знайомим він пояснив, що труба належить йому. У скоєному розкається [7].

Окрему увагу треба звернути на той факт, що для крадіжки в сільській місцевості характерні певні предмети посягання. Серед них найбільш поширеними є: металобрухт (що пояснюється особливостями проживання в сільській місцевості та частого дрібного ремонту будинків, гаражів тощо), худоба (птиця), велосипеди (мопеди), робочий інвентар. Часто крадіжкам також піддаються садові та дачні будинки.

Вивчення судової статистики дозволило встановити, що у 2013 році 3447 осіб вчинили крадіжку худоби (птиці), 4532 особи вчинили крадіжку з дач та садових будинків; у 2014 році крадіжку худоби (птиці) вчинили 3144 особи, з дач та садових будинків – 4700 осіб; у 2015 році 3666 осіб вчинили крадіжку худоби (птиці), 6479 – вчинили крадіжку з дач та садових будинків; у 2016 – 3689 осіб вкрали худобу (птицю), 8737 – з дач, садових будинків; у 2017 році 2272 особи вчинили крадіжку худоби (птиці), 6674 – з дач, садових будинків; станом на квітень 2018 року 561 особа вчинила крадіжку худоби (птиці), 2262 особи проникли до дачних та садових будинків та вчинили крадіжку [8].

Особливе місце в структурі способу вчинення злочину займає спосіб приховання викраденого. Як відомо, залежно від предмета приховування виділяють такі способи приховування як: а) самої події злочину; б) факту вчинення злочину визначеною особою; в) окремих обставин – слідів злочину; г) місця перебування обвинуваченого, потерпілого, свідка; д) змішані способи – направлені на досягнення декількох зі вказаних вище цілей. За суб'єктом: а) ті, що застосовуються злочинцем; б) ті, що застосовуються потерпілим; в) ті, що застосовуються свідками та іншими особами; г) змішані [9, с. 15-16]. Залежно від форми приховування – пасивні й активні. До першої категорії належать способи, які полягають, насамперед, у приховуванні інформації. Відповідно, у другу групу входять способи, які полягають в активному нав'язуванні «своїх гри», перехопленні ініціативи, введення в оману осіб, які мають намір установити обставини досліджуваної події [10, с. 153]. Для крадіжок, вчинених

в сільській місцевості характерні, здебільшого активні дії, які полягають в терміновому збуті викраденого майна, приховування інформації щодо вчиненого злочину від родини, друзів та знайомих, знищення слідової картини злочину (в тому числі шляхом підпалу приміщення, з якого було викрадено майно) тощо.

Н.М. Місюра зазначає, що часто при вчиненні крадіжок індивідуального майна в сільській місцевості, дії по прихованню злочину здійснюються однією особою за єдиним умислом, тому ці дії входять до складу вчинення злочину, а не існують самостійно. Якщо ж приховання здійснювалось іншою особою, то це має кваліфікуватись як співучасть у вчиненні злочину. Особистісні властивості злочинців, особливості предмета посягання в сільській місцевості також обумовлюють способи приховання злочину та розпорядження з викраденим майном. Найбільш характерними для сільської місцевості способами приховання є: збут викраденого майна (металобрухт збувався у приймальних пунктах металобрухту; худоба – заготівельникам такого товару, мобільні телефони, запчастини від автотранспорту – в торгових місцях, на базарах); приховання викраденого в сараєх, на горищі, в лісі чи інших схованках; передача іншим особам на зберігання або в якості розрахунку за борги (золото, дорогоцінні вироби, домашні речі, знаряддя для обробітку землі); використання викраденою майна за власними потребами (поїдання продуктів харчування, витрачання грошей); обмін на інші товари чи послуги (обмін на алкогольні напої); інші способи приховання [6, с. 361]. Проведене нами опитування показало, що 10 осіб способом приховання злочину в сільській місцевості обрали знищення майна, 17 осіб – спалювання. При цьому крадіжку у ранці скоїли 9 осіб, 15 обрали денний час, 9 – вечір. Місцем скоєння злочину у 7 випадках була ділянка місцевості в межах населеного пункту, 9 – місцевість за межами населеного пункту (садове товариство), 28 – дачний кооператив, 35 – квартири (будинки).

Отже, сільська місцевість – місце, яке як найкраще підходить для вчинення злочину, особливо – майнового. Відсутність у більшості домів сигналізації, ненадійні замки, знахо-

дження володарів тривалий час поза межами своїх володінь, неякісна робота співробітників поліції, значна кількість осіб, які мають шкідливі звички є віктимними факторами, які сприяють вчиненню крадіжок. Враховувати необхідно також те, що значна кількість осіб, після відбування покарання обирає для життя саме сільську місцевість, оскільки це спрощує пошук роботи (наприклад, робота на полі, яка не потребує досконалого вивчення особовою справи працівника), а також дозволяє змінити життя та встановити нові комунікативні зв'язки (оскільки невелика, у порівнянні із містом, територія та незначна кількість населення дозволяють швидше познайомитися та вступити у дружній зв'язок). Звичайно, правильне встановлення всіх обставин злочину дозволяють органам досудового розслідування своєчасно та якісно розкривати майнові злочини, а також здійснювати покладену функцію у вигляді профілактики злочинності. Встановлення способу вчинення злочину є також важливим у зв'язку із необхідністю унеможливити повторення злочину тією ж самою особою, або іншими.

Таким чином, досліджені кримінальні справи, статистичні дані та судова практика надали можливість підсумувати, що встановлення способу вчинення злочину є важливим для правоохоронних органів, оскільки надає можливість не тільки правильно кваліфікувати суспільно небезпечне діяння, а й сприяє подальшому прогнозуванню та наступному зниженню загального рівня злочинності в країні, який на сьогоднішній день залишається стабільно високим, особливо, що стосується злочинів проти власності.

Література

1. Зав'ялов С. М. Спосіб вчинення злочину: сучасні проблеми вивчення та використання у боротьбі зі злочинністю [Електронний

ресурс] / С. М. Зав'ялов. – 2005. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.lib.ua-ru.net/diss/content/130359.html>.

2. Гора І. Поняття спосіб вчинення злочину та його значення в розкритті та розслідуванні / І. Гора. // Закон и жизнь. – 2012. – №9. – С. 35–38. Висоцька В. В.

3. Висоцька В.В. Поняття способу вчинення злочину / В. В. Висоцька. // Правова держава. – 2011. – №13. – С. 102–105.

4. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / Д.С. Азаров, В.К. Грищук, А.В. Савченко та ін.; за заг. ред. О.М. Джужі, А.В. Савченка, В.В. Чернея. – К. : Юрінком Інтер, 2016. – 1064 с.

5. Семенов В. М. Тайность как способ хищения при совершении краж / В. М. Семенов // Российский следователь. – 2005. – № 6. – С. 23–25

6. Місюра Н. М. Спосіб учинення крадіжок індивідуального майна в сільській місцевості, як елемент криміналістичної характеристики злочину / Н. М. Місюра. // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). – 2010. – №23. – С. 355–363.

7. Єдиний державний реєстр судових рішень [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: [http://www.reyestr.court.gov.ua/..](http://www.reyestr.court.gov.ua/)

8. Генеральна прокуратура України [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://www.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=112173&libid=100820&c=edit&c=fo.

9. Комаринська Ю.Б. Розслідування навмисних вбивств, замаскованих під нещасний випадок, аюо самогубство на залізничному транспорті: навчальний посібник / Ю.Б. Комаринська, О.І. Галаган. – К. : «Центр учбової літератури», 2013. – 124 с.

10. Чичиркіна С.П. Способи приховування злочинів у сфері службової діяльності / С.П. Чичиркіна // Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ. – 2011. – № 1 (1). – С. 151-158